

- सूचना : १) प्रश्नक्रमांक १, २ व ३ आहे
 २) उर्वरितपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 ३) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
 ४) आवश्यक तेथे नकाशे व आकृत्या काढा.
- प्र. १ ला अ) जगाच्या नकाशा आराखड्यात खालील घटक दाखवा व नावे लिहा (५)
 १) भारतातील ढालीचा प्रदेश
 २) प्रशांत महासागरातील एक बेट
 ३) सदाहरित वनांचा प्रदेश
 ४) उत्तर अमेरिकेतील पर्वतीय प्रदेश
 ५) जगातील सर्वात मोठे वाळवंट
- ब) खालील संज्ञा लिहा. (५)
 १) विषुववृत्त
 २) जलावरण
 ३) शिलावरण
 ४) पानामार्फत उत्सर्जन (Transpiration)
 ५) प्रकाश संश्लेषण
- प्र. २ रा टिपा लिहा. (कोणतेही दोन). (१०)
 १) पर्वतांचे प्रकार
 २) हरितगृह परिणाम
 ३) वनतोडीची कारणे
 ४) पाण्याचे अंदाजपत्रक
 ५) अन्न मनोरा
- प्र. ३ रा कारणे द्या. (कोणतेही दोन) (१०)
 १) उत्तर गोलार्धात भूभागाचे प्रमाण अधिक आहे
 २) वाढत्या अक्षवृत्तानुसार तापमान कमी होत जाते.
 ३) मानवाच्या वनस्पतीवरील प्रभाव वाढलेला आहे.
 ४) जगात पाण्याचे वितरण असमान आहे.
 ५) पर्यावरणाचा दर्जा हा जलदगतीने ढासळत आहे.
- प्र. ४ था पृथ्वीचे अंतरंग योग्य आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्ट करा. (१०)
- प्र. ५ वा सौर उर्जेच्या वितरणावर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांचे स्पष्टीकरण द्या. (१०)
- प्र. ६ वा जलचक्रांचे वर्णन करा. मानवी क्रियांचा जलचक्रावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा. (१०)
- प्र. ७ वा मृदा संवर्धन करण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या विविध पध्दतीचे स्पष्टीकरण द्या. (१०)
- प्र. ८ वा निरंतर विकासाच्या (Sustainable development) आवश्यकतेवर सविस्तर चर्चा करा. (१०)

TIME : 2 hrs.

- N. B. :** 1) Question 1, 2 and 3 are compulsory.
2) Answer ANY TWO from the rest.
3) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw maps and diagram wherever possible.

Q.1 A) Mark and name the following on the outline map of the world. (5)

- i) A shield area in India.
- ii) A Island country in the Pacific Ocean.
- iii) An evergreen forest cover.
- iv) Mountainous region in N America.
- v) Largest desert in the world.

B) Define the following terms. (5)

i) Equator	ii) Hydrosphere
iii) Lithosphere	iv) Transpiration
v) Photosynthesis	

Q.2 Write notes on ANY TWO. (10)

- i) Types of mountains
- ii) Greenhouse effect
- iii) Causes of deforestation
- iv) Water budget
- v) Food pyramid

Q.3 Give reasons for ANY TWO. (10)

- i) There is more land masses in the Northern hemisphere.
- ii) Temperature decreases with the increasing latitude
- iii) Impact of man on vegetation has increased.
- iv) Water is unevenly distributed in the world.
- v) Environmental degradation has increased at a faster rate.

Q.4 Explain internal structure of the earth with suitable diagram. (10)

Q.5 Explain the various factors that effect variations in solar energy. (10)

Q.6 Describe Hydrological cycle. Explain how it gets influenced by man's activities. (10)

Q.7 Explain various methods used for soil conservation. (10)

Q.8 Discuss in detail the need for sustainable development. (10)